

Hvad er svært?

Hvad er situationen?
Hvad er dilemmaet?
For hvem er det et dilemma?
Hvad er modtageren af sygeplejens
perspektiv på dilemmaet?
Hvad er de øvrige parter perspektiv på dilemmaet?
(fx kollegaer, pårørende, andre faggrupper)

Tillid

Hvordan kan oprigtighed og ærlighed vises i mødet med modtageren af sygeplejen?

Hvilke konkrete handlinger kan styrke modtageren af sygeplejens tillid?

Hvordan sikres, at kommunikationen udtrykker tiltro og respekt for modtageren af sygeplejen?

Ansvar

Hvordan forvaltes det faglige ansvar i relationen til modtageren af sygeplejen?

Hvordan påvirker love og bekendtgørelser dilemmaet?

Hvordan sikres samtidig det faglige ansvar i forhold til patient-sikkerhed og kvalitet?

Omsorg

Hvordan kommer modtageren af sygeplejens ønsker, forståelse af situationen og selvbestemmelse til udtryk?

Hvordan tages der i udøvelsen af omsorgen højde for modtagerens fysiske, psykiske, sociale, eksistentielle og åndelige behov?

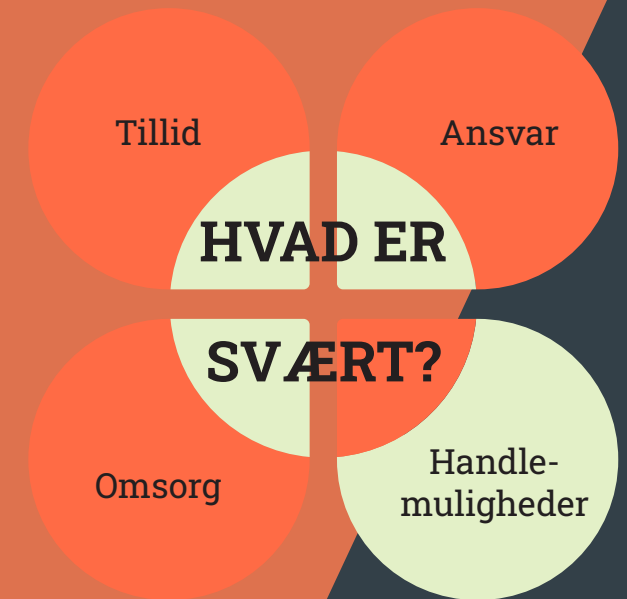
Hvordan forvaltes magtforholdet i relationen, så der tages hensyn og vises solidaritet med modtageren af sygeplejen?

Handlemuligheder

Hvilke handlemuligheder er der?

Hvilke værdier, konsekvenser og pligter lægges der vægt på i de forskellige handlemuligheder?

Hvilke argumenter taler FOR og IMOD hver handlemulighed? (Prøv at finde argumenter både FOR og IMOD)

REFERENCER

Aadland, E. (2019). Etik i professionel praksis. Dansk Psykologisk Forlag.

Sygeplejeetisk Råd (2024). Etisk grundlag for sygeplejersker. <https://dsr.dk/media/zqml32si/24-07-ser-etisk-grundlag.pdf>

Søndergaard Christensen, A. (2025). Hvilken rolle spiller etiske grundlag for velfærdsprofessioner. Oplæg på Sygeplejeetisk Råds webinar. <https://dsr.dk/sygeplejeetisk-raad/virtuelt-medlemsmoede-marts-2025/>

Scan QR-kode
og se Etisk Grundlag for
Sygeplejersker

Sygeplejeetisk refleksionsmodel

HVAD

Introduktion til Sygeplejeetisk refleksionsmodel

Sygeplejeetisk refleksionsmodel er udviklet af Sygeplejeetisk Råd med det formål at **fremme etisk forståelse og refleksion indenfor sygeplejeprofessionen**.

Samtidig er refleksionsmodellen tænkt som et redskab til at medtænke grundværdierne fra Etisk grundlag for sygeplejersker (Sygeplejeetisk Råd, 2024), når man som sygeplejerske i hverdagen står i situationer, der opleves som værdimæssigt udfordrende eller dilemmafyldte.

Etisk refleksion er dermed en proces, hvor forskellige værdier, meninger og holdninger kommer til udtryk, og forskellige handlemuligheder undersøges. Etisk refleksion skal ikke give færdige svar og løsningsforslag men åbne op for ny forståelse og udvikling.

Modellen er inspireret af Sygeplejeetisk Råds logo; **Blomsten**.

I **midten af blomsten** stilles spørgsmålet: **Hvad er svært?**

Det henviser til etisk svære situationer i sygeplejerskers hverdag og i relationen til modtageren af sygepleje, hvor forskellige værdier mødes og kan komme i indbyrdes konflikt.

Modellens/blomstens **tre røde blade** er de tre grundlæggende værdier, som er omdrejningspunktet i Etisk grundlag for sygeplejersker; **tillid, ansvar og omsorg**, og som kan støtte sygeplejersker i at handle på en etisk reflekteret måde.

Det grønne blad er en opsummering af **handlemulighederne** efter at have reflekteret over, hvad der er svært ud fra de tre grundværdier.

På bagsiden af modellen findes hjælpespørgsmål til at understøtte den etiske refleksion i alle elementer af blomsten.

HVORFOR

Baggrunden for Sygeplejeetisk refleksionsmodel

Sygeplejerskers praksis er fyldt med etisk svære situationer og dilemmaer, som kalder på etisk forståelse og refleksion.

Det handler for det første om, at sygeplejen er en profession, der varetager centrale goder inden for velfærdsstaten så som omsorg, sundhed, trivsel og oplysning, som alle omfatter etiske spørgsmål og dilemmaer (Søndergaard Christensen, 2025).

For det andet handler det om, at netop sygeplejerskers praksis, som nævnt i Etisk grundlag for sygeplejersker; *"udspiller sig i mødet mellem sygeplejersker og andre mennesker herunder situationer, hvor det enkelte menneske ofte er i en særlig sårbar livssituation"* (Sygeplejeetisk Råd, 2024). Sygeplejersker skal i den sammenhæng udøve omsorg og samtidig forvalte tilliden og ansvaret på etisk forsvarlig vis.

De etisk svære situationer og dilemmaer inden for sygeplejeprofessionen er kendetegnede ved, at sygeplejersker kan stå i situationer, hvor værdier kommer i konflikt, og hvor der dermed er to (eller flere) lige gode eller dårlige muligheder for handling (Aadland, 2019). Etisk svære situationer kan også opstå, fordi det kan være vanskeligt at vurdere, hvad der etisk set er vigtigst, fordi situationen er presset, eller fordi etiske hensyn kolliderer med andre hensyn – såsom hensynet til kollegaer, etableret praksis eller "sådan gør vi her", samt hierarkier og arbejdsgange.

I sådanne etisk svære situationer og dilemmaer kan Sygeplejeetisk refleksionsmodel hjælpe sygeplejersker med at tydeliggøre, hvilke værdier der er i konflikt – og dermed støtte dem i at håndtere den konkrete situation.

HVORDAN

Anvendelse af Sygeplejeetisk refleksionsmodel

Sygeplejeetisk refleksionsmodel kan bidrage til at etablere en fælles praksis, hvor man sammen kan sætte ord på og reflektere over etisk svære situationer i sygeplejen. Modellen er her et redskab til at fortolke og bearbejde en etisk svær situation; hvor man ved at reflektere bliver bevidst om handlemuligheder, samt hvilke argumenter der taler for og imod de forskellige handlemuligheder.

Refleksionsmodellen kan anvendes individuelt eller sammen med andre. Fordelen ved at reflektere sammen med andre er, at der kommer flere perspektiver på den konkrete etisk svære situation, som åbner for flere handlemuligheder.

Er man flere kan det være en fordel at gennemføre refleksionen med en tavle eller lignende redskaber samt at udpege en ordstyrer og eventuelt en referent. Ordstyreren leder processen, mens referenten noterer deltagernes input.

Fremgangsmåden er som følger:

1. Start i **midten af blomsten** og stil spørgsmålet: **Hvad er svært?** Brug gerne hjælpespørgsmålene på bagsiden af blomsten til at indkredse, hvad der gør situationen værdimæssig udfordrende eller dilemmafyldt.

Vælg et af de **tre røde blade** med grundværdierne – **tillid, ansvar og omsorg** – og overvej "det svære" i lyset af den valgte værdi. Anvend igen hjælpespørgsmålene på bagsiden for at skærpe perspektiverne og tydeliggøre, hvad der konkret er udfordrende og dilemmafyldt. Det kan være, at én grundværdi er særligt udfordret. Skift gerne mellem bladene flere gange for at få alle perspektiver med. I modellen kan betegnelsen "modtageren af sygeplejen" erstattes med "den/de pårørende" eller "den/de kollega(er)", når dilemmaet knytter sig til dem.

2. Når alle tre grundværdier er afdækket, gå videre til **det grønne blad: Handlemuligheder**. Her noteres de handlemuligheder, der er fremkommet ved at betragte situationen gennem de tre værdier. Drøft samtidig, hvilke argumenter der taler FOR og IMOD hver handlemulighed (prøv at finde argumenter både FOR og IMOD).

Ved at gennemføre refleksionen med Sygeplejeetisk refleksionsmodel skabes der dermed et overblik over mulige handlemuligheder samt argumenter FOR og IMOD dem, hvilket kan støtte sygeplejersken i den videre håndtering af situationen.